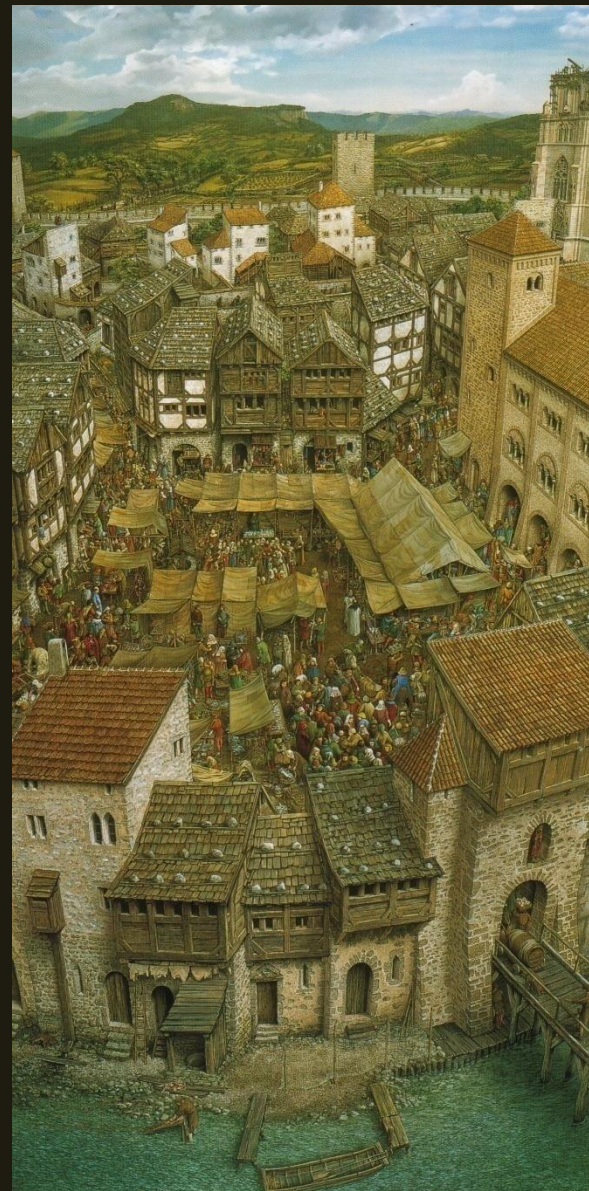

TÖRTÉNETI VÁROSOK MŰEMLÉKI KUTATÁSA

1. BEVEZETŐ ELŐADÁS

Rabb Péter PhD 2010-2019

Leonardo da Vinci: Királyok imádása, 1482 k. Firenze, Uffizi

Az előadássorozat a legjelentősebb, illetve legsajátosabb magyar városok történetét, ki- és átalakulásuk folyamatát mutatja be **önállóan is értelmezhető és hallgatható előadások** segítségével. Az egyes előadások azonos szerkezetűek: az adott város történetét, változását tárgyalják keletkezésüktől napjainkig, a történeti időrend figyelembe vételével. Az előadások sorrendje tetszőleges, az előadásokat önállóan, külön-külön kell meghirdetni! Az előadásokat esetenként meghívott előadók tartják.

1. előadás	09.16.	Bevezetés, várostörténet
2. előadás:	09.23.	A korai központok: Esztergom és Fehérvár
	09.30.	ELMARAD!
3. előadás:	10.07.	Sopron és Kőszeg
4. előadás:	10.14.	Kolozsvár
	10.21.	ELMARAD! (vázlattevé hét)
5. előadás:	10.28.	A szepességi városok: Bártfa, Eperjes és Lőcse
6. előadás:	11.04.	Az erdélyi szász városok: Brassó, Segesvár, Szében
7. előadás:	11.11.	Az alföldi városok: Debrecen és a Három Város (Kecskemét, Nagykőrös és Cegléd)
8. előadás:	11.18.	Püspöki városok: Eger, Pécs (DL)
9. előadás:	11.25.	A hegyaljai városok: Tállya, Mád, Abaújszántó, Tarcál, Tokaj, Tolcsva, Sárospatak
11. előadás:	12.02.	Egy igazi város: Isztambul

MI A VÁROS?

„1. Minthogy minden városállamban egy bizonyos fajta **közösséget** ismerhetünk fel, s minden közösség nyilván valami közjó megvalósítására alakult (mert hiszen az emberek mindent a jónak látszó cél érdekében tesznek), világos, hogy noha mindezek valami jó elérésére törekszenek, a legfőbb jó elérésére elsősorban mégis az **a legfelsőbbrendű közösség** törekszik, amely a többi mind magában foglalja. Ez pedig az, **amit városállamnak nevezünk**, vagyis az állami közösség. [...]

2. [...] **A több faluból álló közösség a városállam**, amely - hogy úgy mondjam - már eléri a teljes, önmagában való elegendőség (autarkeia) szintjét, s míg **létrejöttének célja az élet**, fennmaradásának **célja a boldog élet**. Így tehát minden városállam a természet szerint létezik, csakúgy, mint a legalsóbb fokú közösségek. A végső céljuk ezeknek ugyanis a városállam; márpedig a végső cél a természetes állapot, amelyre minden egyes jelenség eljut létrejöttének befejezésével, és ezt az állapotát nevezzük természetesnek. [...] Ezen túl pedig a végső cél, vagyis a legfőbb jó: az autarkeia, ami a végső cél és a legfőbb jó egyaránt. Mindebből tehát világos, hogy **a városállam természetszerű**, s hogy az ember természeténél fogva állami életre hivatott élőlény. [...]

(Arisztotelész: Politika 1. könyv, ford.: Szabó Miklós, www.mek.oszk.hu)

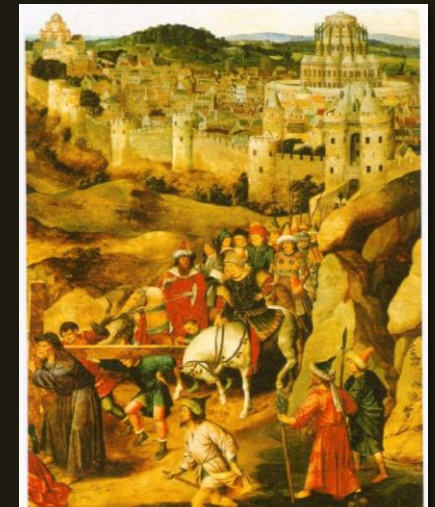
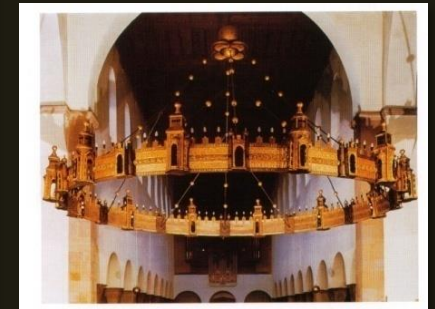
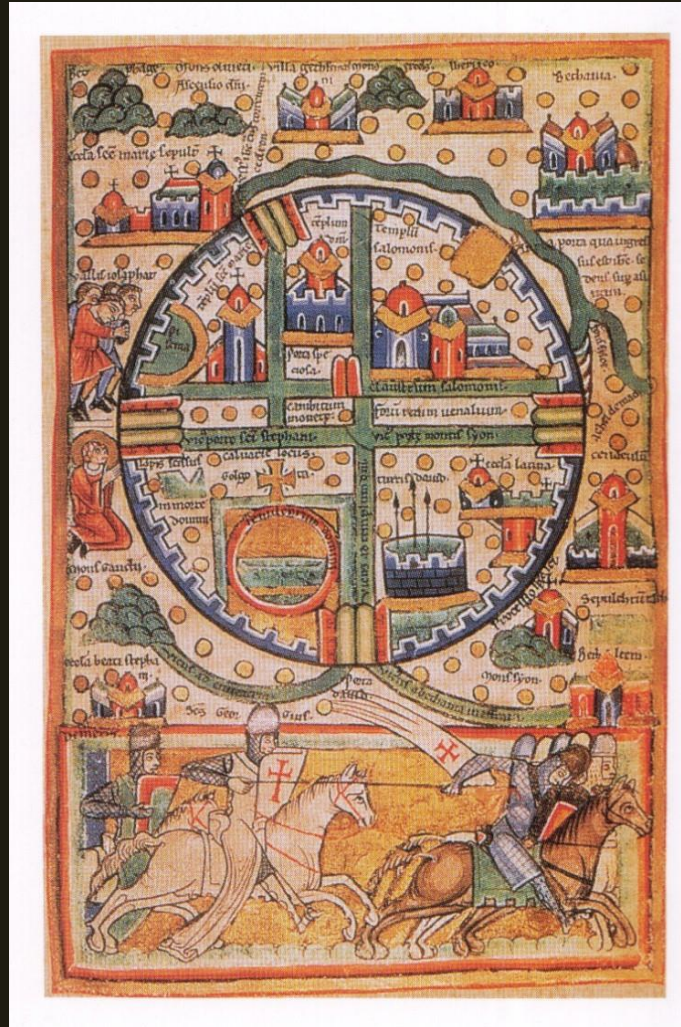
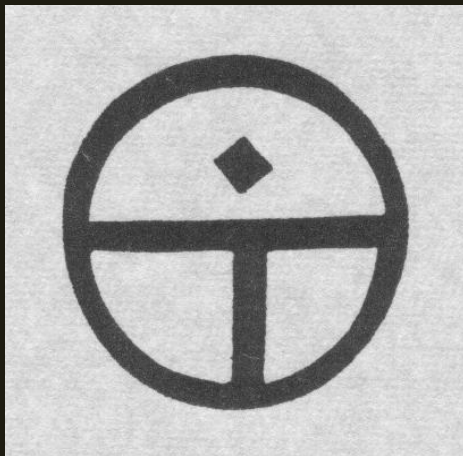
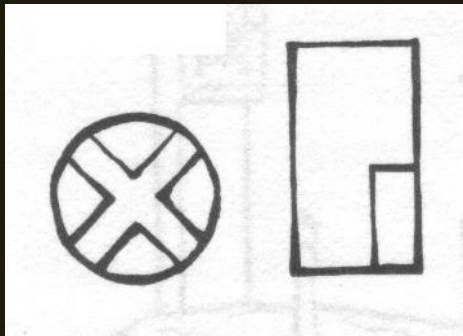
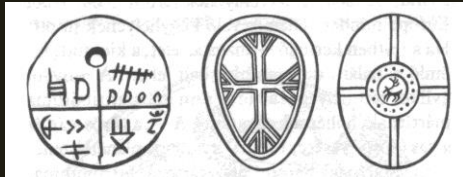
„Városnak nevezzük mintegy a polgárok egyetemességét, mivel itt a **népeknek nagy száma** gyűlt össze. A város pedig **házaknak és utcáknak** a szükséges **falakkal és erődítésekkel** körülkerített sokasága, mely a jó és **tisztességes életet** szolgáló **kiváltságokkal** van ellátva.”

(Werbőczy István: Hármaskönyv, 1514. Rubicon, 1993/8-9.sz.)

A VÁROS KULTÚRTÁJ PALMANOVA (1593)

A VÁROS MAGA A VILÁG – A VILÁG MAGA A VÁROS

KUTATÁSTÖRTÉNET

1. VÁROSBIOGRÁFIÁK

helytörténészek által írt városkrónikák
a település történetének részletes bemutatása
a külső összefüggések feltárása nélkül

2. REGIONÁLIS MONOGRÁFIÁK

urbanizáció, millenniumi készülődés láza
helyi összefüggésrendszer feltárása
Az Osztrák-Magyar Monarchia Írásban és Képen
Magyarország vármegyéi és városai

3. TÖRTÉNETI TOPOGRÁFIÁK

Csánki Dezső: *Magyarország történeti földrajza a Hunyadiak korában*. 5 kötet. 1890-1913.
Györffy György: *Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza*. 4. kötet. 1963-1988.

4. VITA A PANNÓNIAI VÁROSKONTINUITÁSÁRÓL

Pleidell Ambrus, Nagy Lajos, László Gyula, Székely György (1934-1957)

5. VITA A MAGYAR VÁROSKRÓL

Erdei Ferenc: két várostípus: egy nyugatias és egy alföldi (1941)

6. VITA A MEZŐVÁROSKRÓL

város-e a mezőváros?
Mályusz Elemér, Mendöl Tibor, Szűcs Jenő, Bácskai Vera, Fügedi Erik, Novák László

7. A KÖZÉPKORI VÁROSKONTINUITÁSÁRÓL

Szűcs Jenő, Major Jenő, Fügedi Erik, Engel Pál, Kubinyi András

Mendöl Tibor

Erdei Ferenc

Kubinyi András

Engel Pál

Bácskai Vera

Györffy György

MITŐL VÁROS A VÁROS?

FORRÁS

Amit a források városnak mondanak.

JOG

Privilegiummal rendelkező település. Az önrendelkezés foka az adományozótól függ.

STATISZTIKA

Népességkoncentráció, magas lakosság-szám.

Kiragadott példák középkori városok népességére (ezer fő):

Córdoba 300-500 (X. szd.)

Firenze 100 (XII. szd.)

Velence 100 (XIII. szd.)

Brugge 80 (XIV. szd.)

St. Gilles du Gard 40 (XIII. szd.)

Lübeck 30 (XIII. szd.)

Novgorod 20 (XIII. szd.)

Buda 12-15 (XV. szd. v.)

Pest 10 (XV. szd. v.)

Szeged 7 (XVI. szd. e.)

Brassó 6 (XV. szd. v.)

Kassa 4-5 (XV. szd. v.)

Kolozsvár 4-5 (XV. szd. v.)

Szeben 4-5 (XV. szd. v.)

Pozsony 4 (XV. szd. k.)

Selmecbánya 3-4 (XVI. szd. k.)

Beszterce 3-4 (XV. szd. v.)

Sopron 3 (XV. szd. k.)

Bártfa 3 (XV. szd. k.)

Besztercebánya 3 (XVI. szd. k.)

Lőcse 2-3 (XV. szd. v.)

KÖZGAZDASÁGTAN

Domináns a kereskedelem, a hitelügyletek és a kézművesipar. A város értelme a piac.

Az őstermelés (mezőgazdaság) hiányzik.

DE:

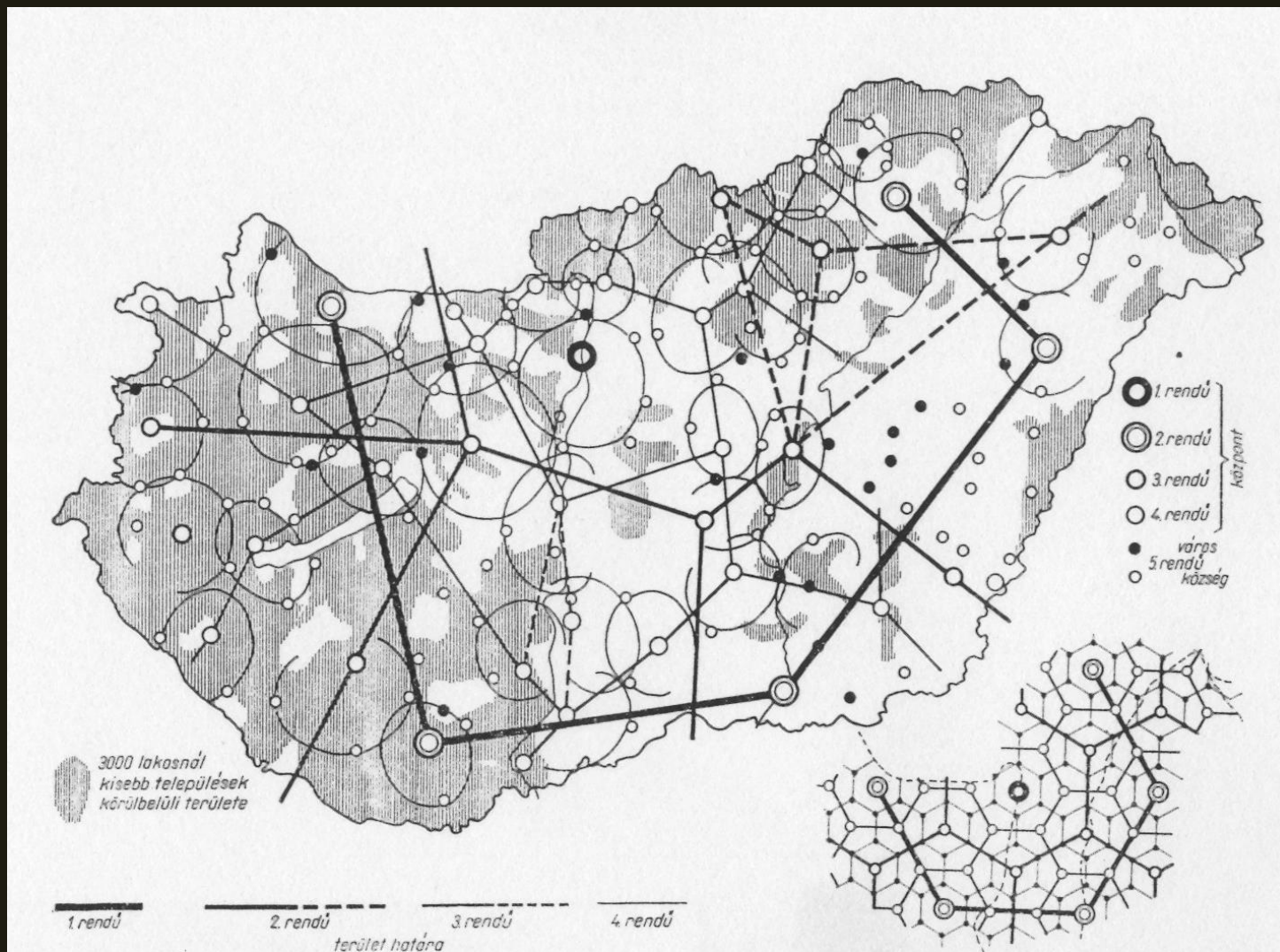
A városi szerepkörök gyakran változnak. Szakrális- és védelmi funkció csökken, piac funkció erősödik, ráadásul sok helyütt a mezőgazdasági termelés városképző tényező.

A FUNKCIONÁLIS VÁROSSZEMLÉLET

A város lényege a **központiség**.

A város **központi hely**, ezek között pedig **hierarchikus térbeli rend** mutatható ki. (Walter Christaller, 1933)
Minél többfajta nem mindennapi tevékenység tömörül valahol, annál inkább lesz ez a hely város. (Mendöl Tibor, 1963)

Hatszöges városbólzat, mint a központi helyek közötti hierarchikus térbeli rend megnyilvánulása. (Major Jenő, 1961)

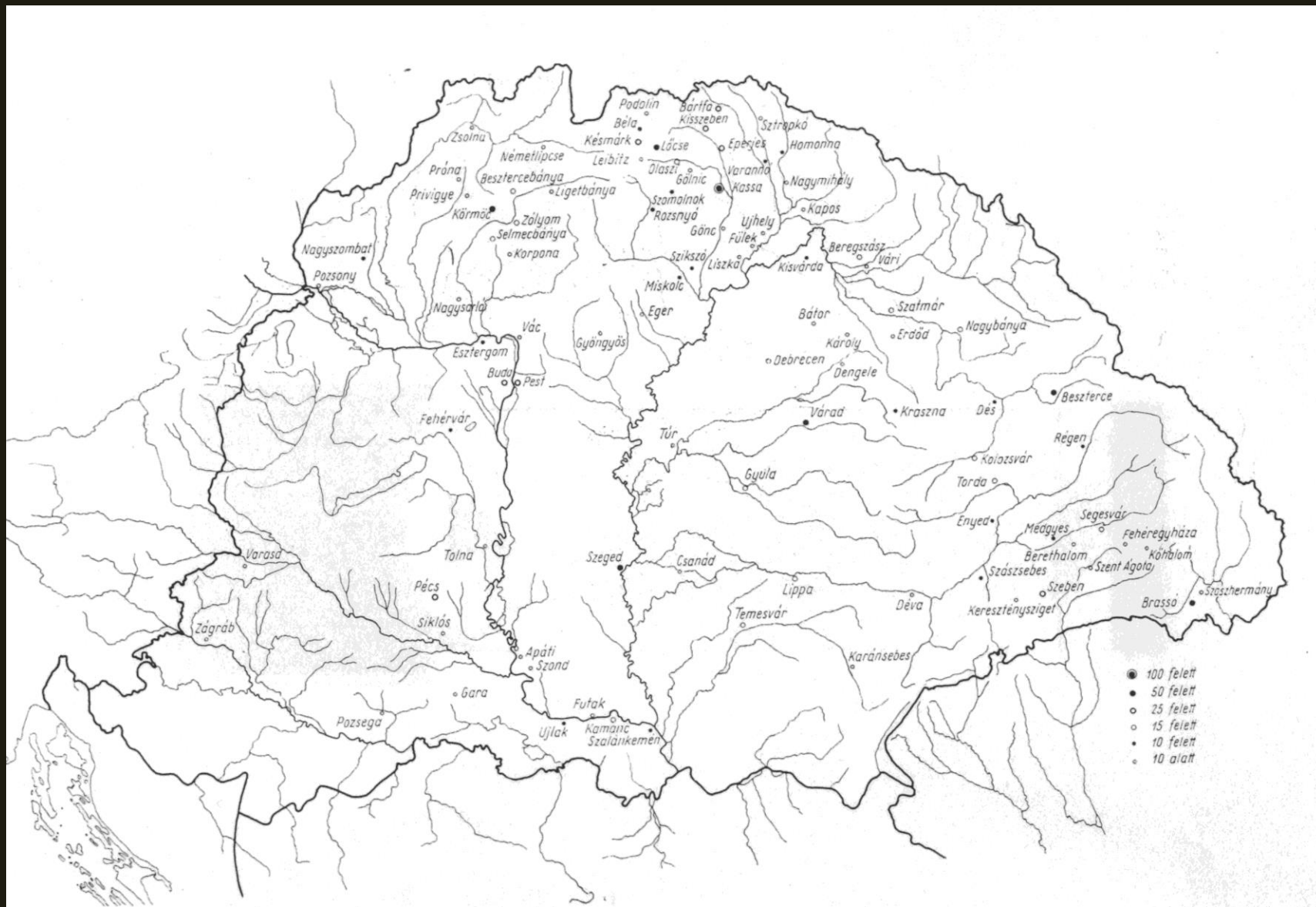

A BÉCSI EGYETEMRE JÁRÓK (1440 - 1514)

A KRAKKÓI EGYETEMRE JÁRÓK (1440 – 1514)

KUBINYI ANDRÁS VÁROS-KRITÉRIUMAI

(CENTRALITÁSI PONTRENDSZER)

Uradalmi központ, főúri-, királyi rezidencia

Közép-, illetve nagybirtokos birtokközpontja, nagybirtokos, örökös főispán, vajda, bán rezidenciája, királynéi, illetve királyi mellékrezidencia, királyi székhely

Bíráskodási központ, hiteles hely

Megyei ítélszék, állandó hiteles hely, országos hatáskörű hiteles hely, vajdai, báni ítélszék, királyi kúria

Pénzügyigazgatási központ

Só-, pénzverő- vagy bányakamara, harmincadhivatal, kamaraispánság, királyi kincstartóság (pénzverde)

Egyházi igazgatás

Egyházi intézmények

Elsősorban koldulórendi kolostor, ispotály, gyakoriság szerint.

Külföldi (bécsi, illetve krakkói) egyetemre beiratkozottak száma (1440 – 1514)

Kézműves- vagy kereskedőcéhek száma

Úthálózati csomópont

Vásártartás

Jogi helyzet

Mezőváros, királyi földesúri város, királyi szabad város, szabad királyi (tárnoki) város, említések száma szerint.

A KÖZÉPKORI MAGYARORSZÁG VÁROSAI

Elsőrendű városok (11 db, 9,7 %)

Buda, Szeben, Brassó, Pozsony, Kolozsvár, Kassa, Fehérvár, Szeged, Pest, Sopron, Várad

Másodrendű városok (16 db, 14,1 %)

Pécs, Esztergom, Eger, Győr, Bártfa, Lőcse, Eperjes, Temesvár, Segesvár, Beszterce, Késmárk, Besztercebánya, Nagyszombat, Körmöcbánya

Kisebb városok (31 db, 27,4 %)

Pl.: Asszonypataka (Nagybánya), Lippa, Debrecen, Veszprém, Gyula, Szatmár, Németi, Óbuda, Miskolc, Sárospatak, Medgyes, Selmecbánya, Berethalom, Szászsebes

Közepes városfunkciójú mezővárosok (52 db, 46,0 %)

Pl.: Arad, Pápa, Gyulafehérvár, Nyírbátor, Kőszeg, Hatvan, Cegléd, Kecskemét, Nagykőrös, Kisszeben

Részleges városfunkciójú mezővárosok

Átlagos mezővárosok

Jelentéktelen mezővárosok

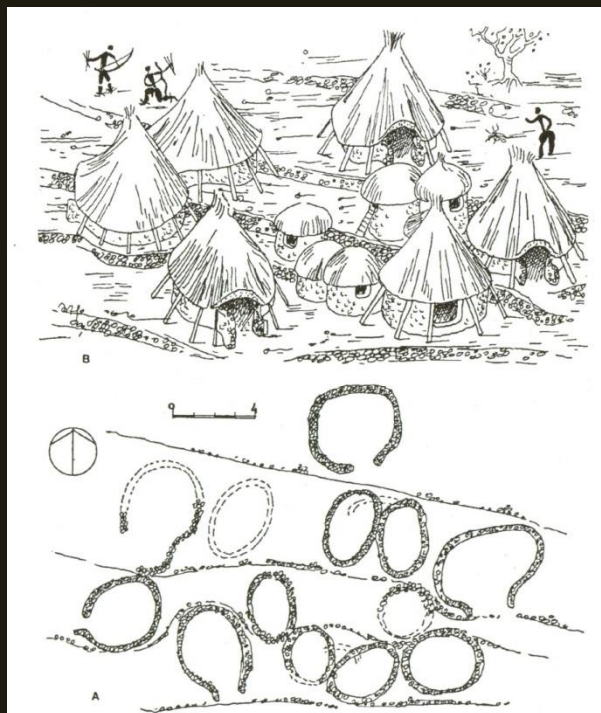
ÖSSZESÍTÉS (XV. század végi állapot):

Város: kb. 180-200, ebből mezőváros: kb. 150

Mezőváros: kb. 750-800

Jelmagyarázat: mezőváros, (királyi) város, személynöki város, szabad királyi város, tárnoki város

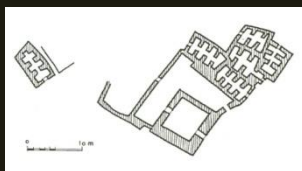
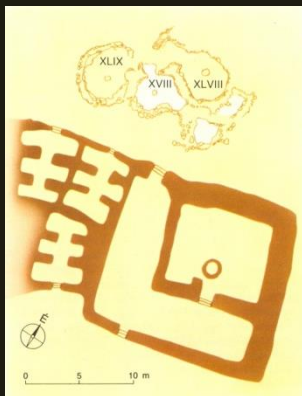
Eynan / Ain Mallaha / Palesztína / Natúfi kultúra (Kr.e.11 000 – 9 300) / Huleh-tó partján / 2000 m² / 30 sír / 40-50 ház / 5-7-9 m átmérőjű kör alakú házak / halászó-vadászó-gyűjtögető életmód / Nahal Oren / Wadi Fallah

Beidha / Jordánia / Kr.e. 8800 – 6600

0. kör alaprajzú kunyhók

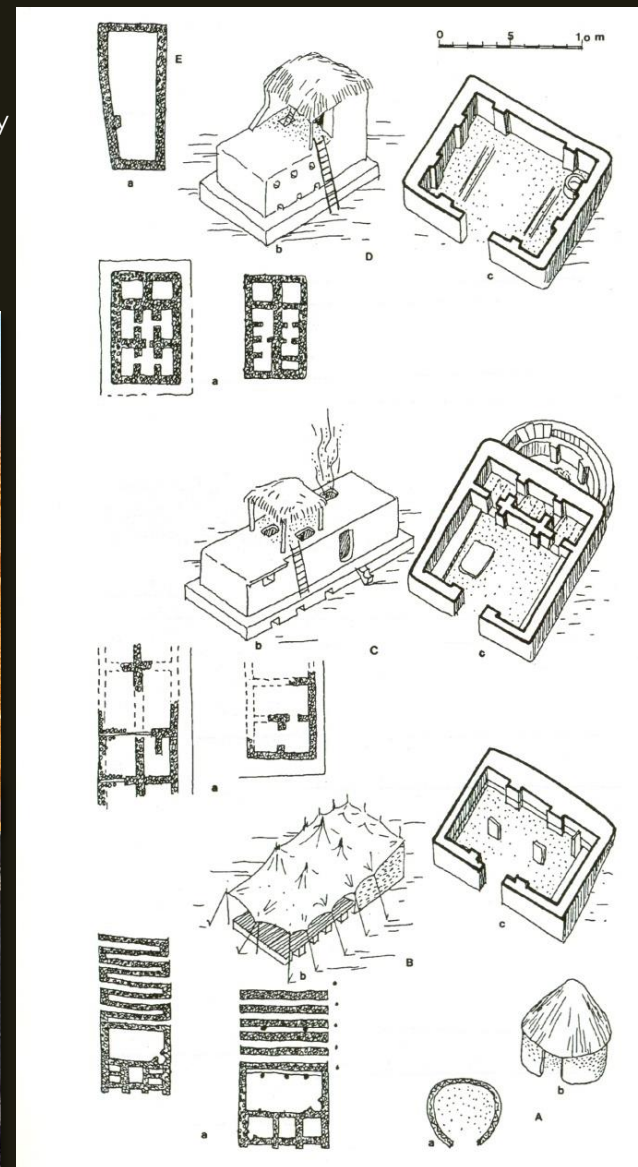
1. Vastag falú, négyszögletes ház 6-8 m oldalmérettel, középen tűzhellyel, oldalt tapasztott padkával, gúla(?) formájú tetővel.
2. Keskeny közép folyosóra fűzött 1x2 m méretű kicsi helyiségek csoportja, melyek talán műhelyek lehettek.

Çayönü Tepesi / Törökország / Kr.e. 7250 – 6250
(PPNA= kerámiát még nem használnak!)

A település egy patakparti lejtőre épült

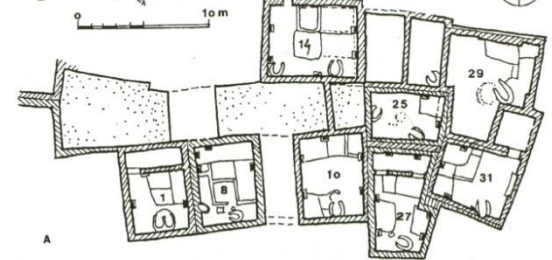
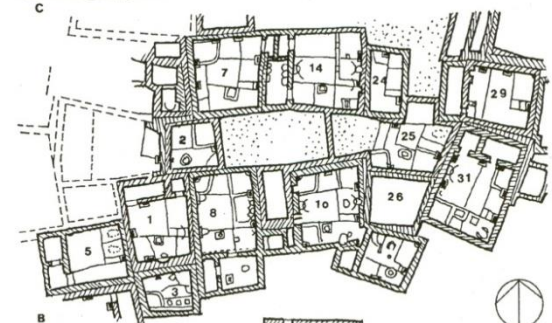
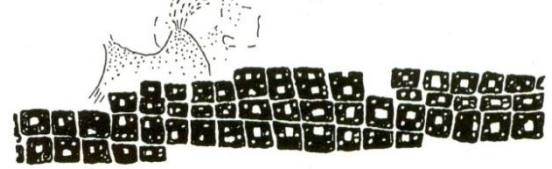
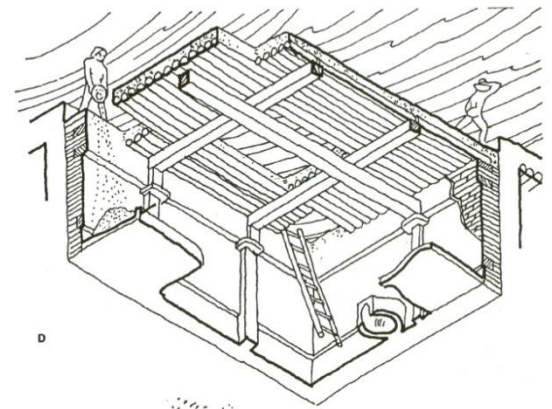
- A. Ovális alaprajzú, sárfalú házak
- B. Rostélyalaprajzú házak (a. leletrajz, b. rekonstrukció, c. szentély)
- C. Közbenső szint (réteg, periódus) (a. leletrajz, b. rekonstrukció, c. szentély, vagy koponyaépület)
- D. Többsejtű alaprajzok szintje (a kisméretű helyiségek talán gabona tárolására szolgáltak)
- E. Nagyterű házak periódusa (4x7 m)

Çatal Hüyük / Törökország / Kr.e. 6500 – 5650 / 30 Ha / 1(!) Ha feltárva / Templomkörzet(?) / 12 réteg

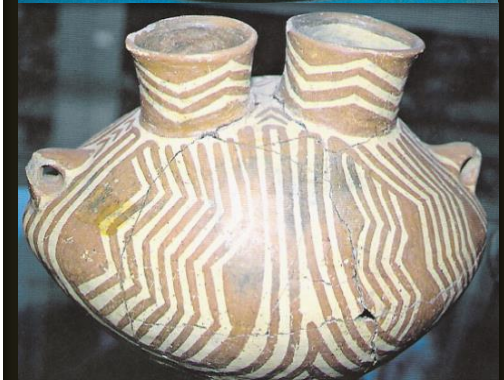
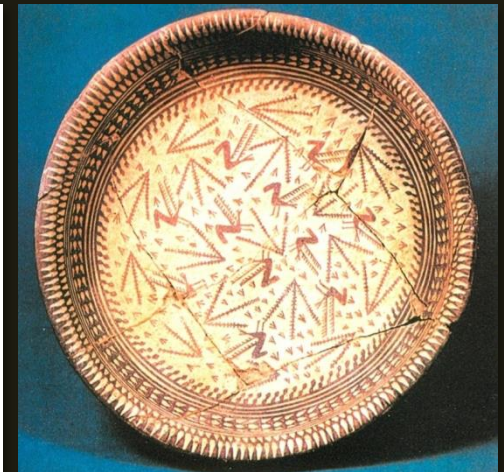
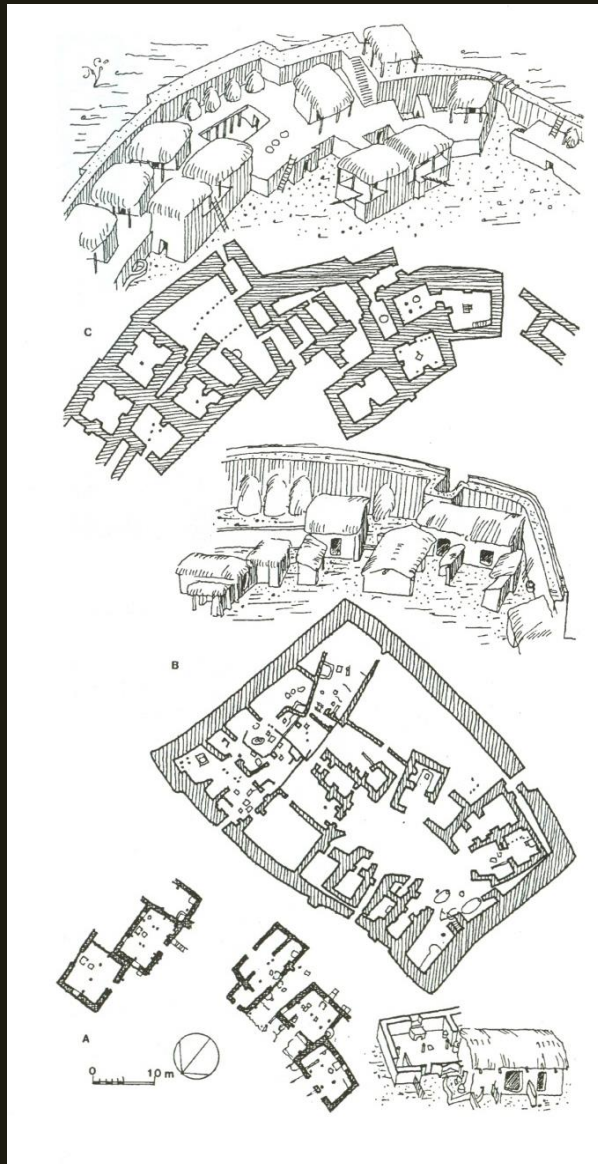
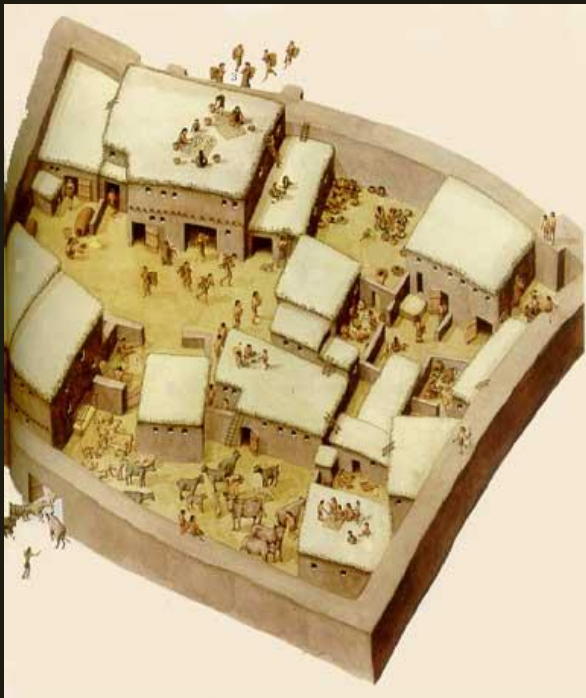

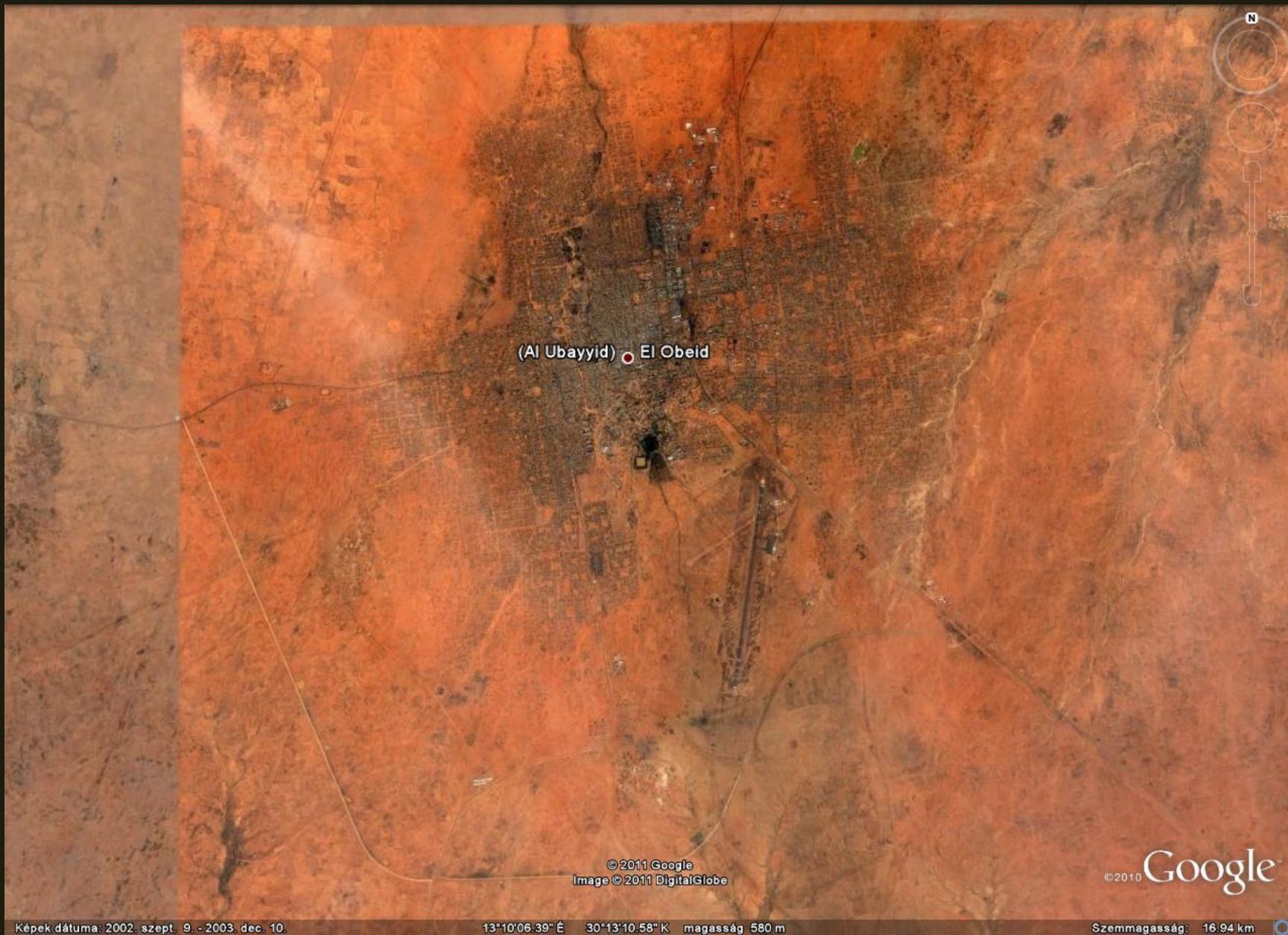

Haçılar / Törökország / erődített falu / Kr.e. 6000 VI. réteg A: Kr.e. 5600, B: II. réteg Kr.e. 5400, C: I. réteg Kr.e. 5200

(Al Ubayyid) El Obeid

© 2011 Google
Image © 2011 DigitalGlobe

© 2010 Google

Képek dátuma: 2002. szept. 9. - 2003. dec. 10.

13°10'06.39" É 30°13'10.58" K magasság 580 m

Szemmagasság: 16.94 km

© 2011 Google
Image © 2011 DigitalGlobe

© 2010 Google

Képek dátuma: 2003. dec. 10.

13°09'54.24"É 30°11'26.31"K magasság 582 m

Szemmagasság: 2.14 km

©2011 Google
Image ©2011 DigitalGlobe

©2010 Google

Képek dátuma: 2003. dec. 10.

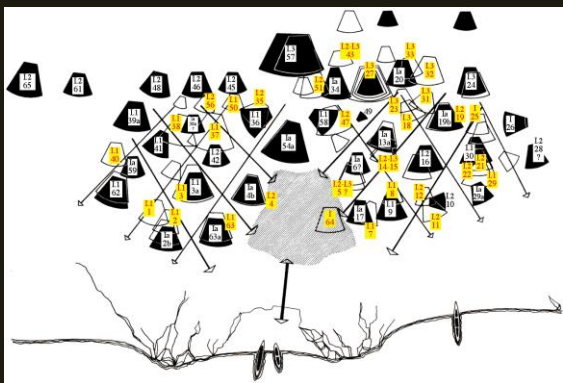
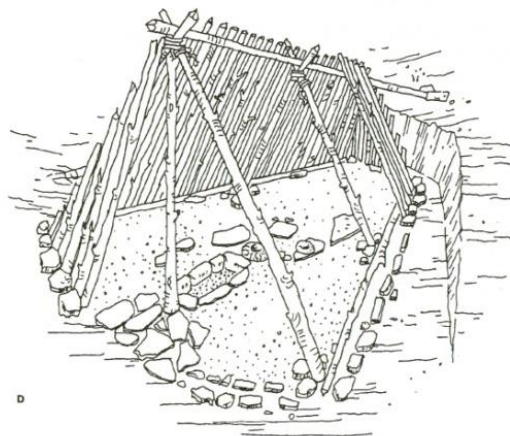
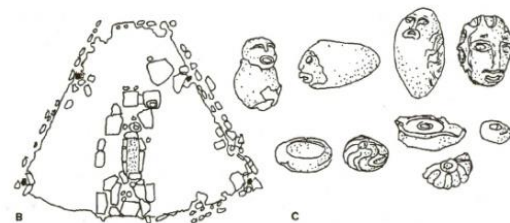
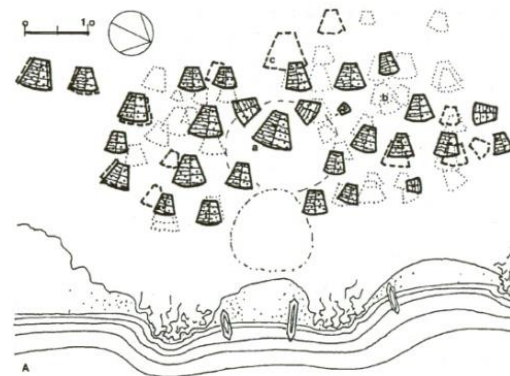
13°09'58.23"É 30°11'33.32"K magasság 583 m

Szemmagasság: 1,14 km

Lepenszki Vir / település a vaskapu feletti Duna-parton / Szerbia / Kr.e. 7000 k.

Lepenszki Vir / Kr.e. 6. évezred vége / I.a-c: folytonos vonal, I.de-e: pontozott, II. szaggatott

Lepenski Vir

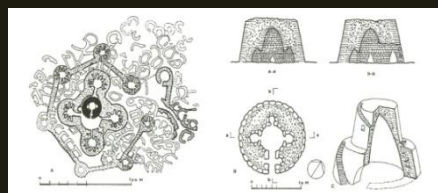
Lepenszki Vir

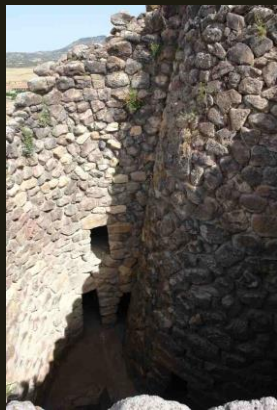
Los Millares / erődített település / Alméria mellett / Spanyolország / Kr.e. 3000 k.

Nuraghék / **Su Nuraxi** / Barumini / Sardinia / A legelső nuraghe Kr.e. 1 800 táján épült (fekete színű)

Nuraghék / **Su Nuraxi** / Barumini / Sardinia

Kholantari-Vouni / Ciprus / neolitikus település

Kholantari-Vouni / Ciprus / neolitikus település

Cölöpházak a Constance-tó (Bodeni-tó) partján / Svájc / Kr.e. 2200-800

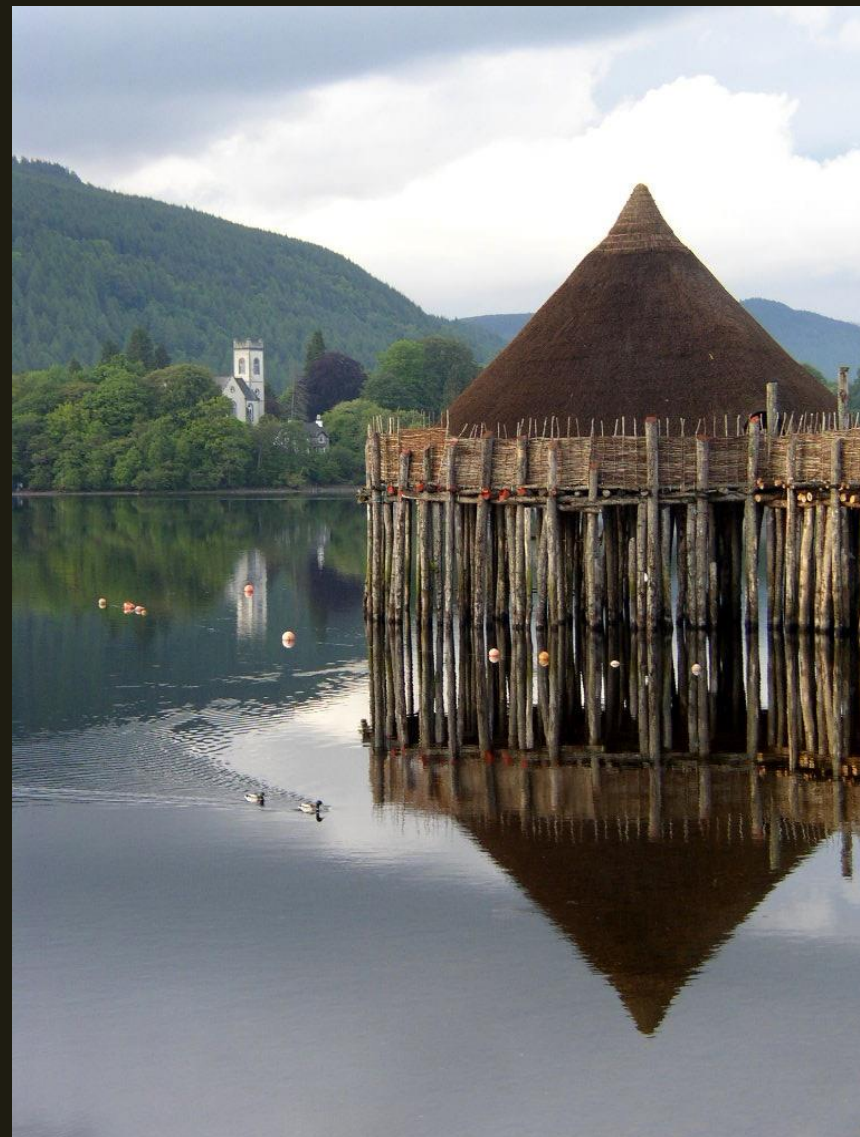
Tóparti **cölöpház** Glastonbury / Somerset / Kr.e. 300-100

Arthur Bulleid, 1897

Tóparti **cölöpház** / Pile Dwelling / Loch Dwelling

Loch Tay **Crannog** / Skócia (crannog = mesterséges sziget)

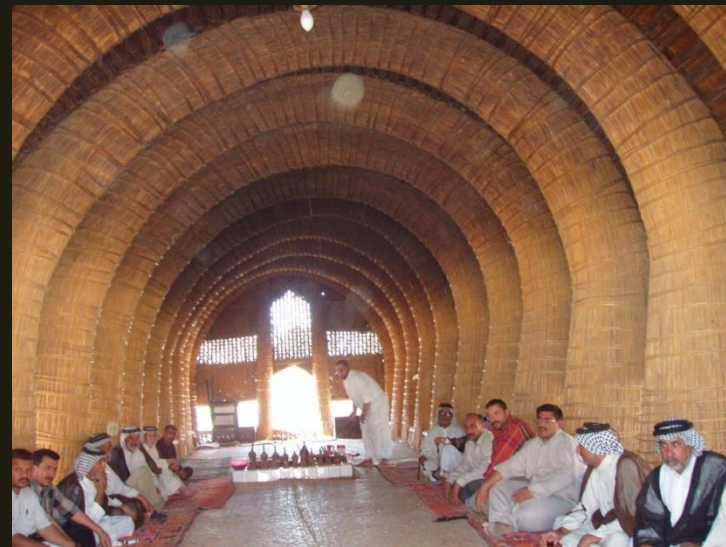
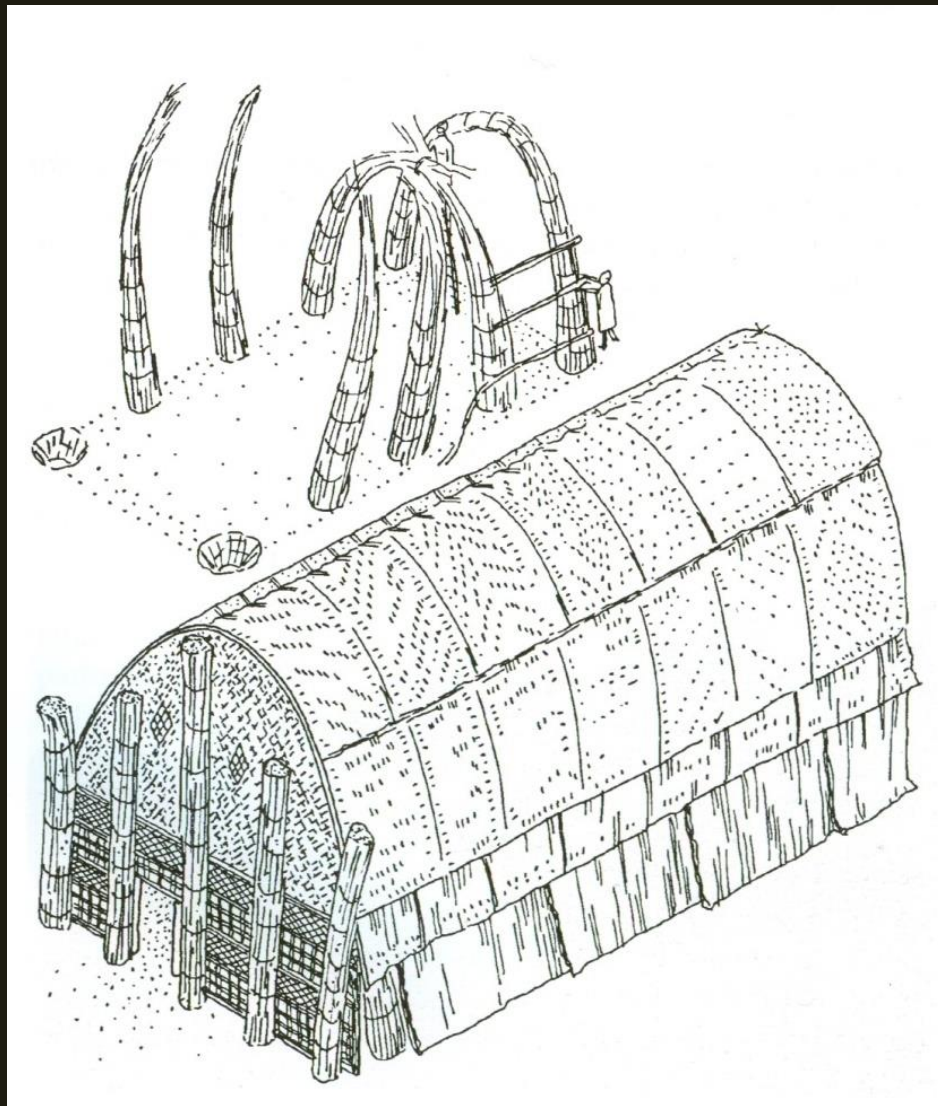

Madan falu / Nasszíria / Dél-irak

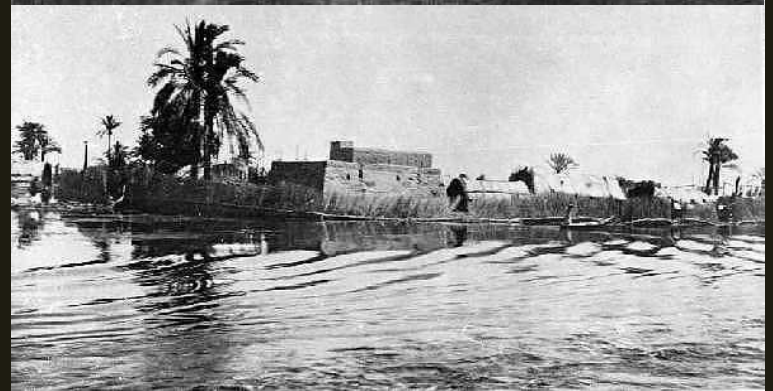
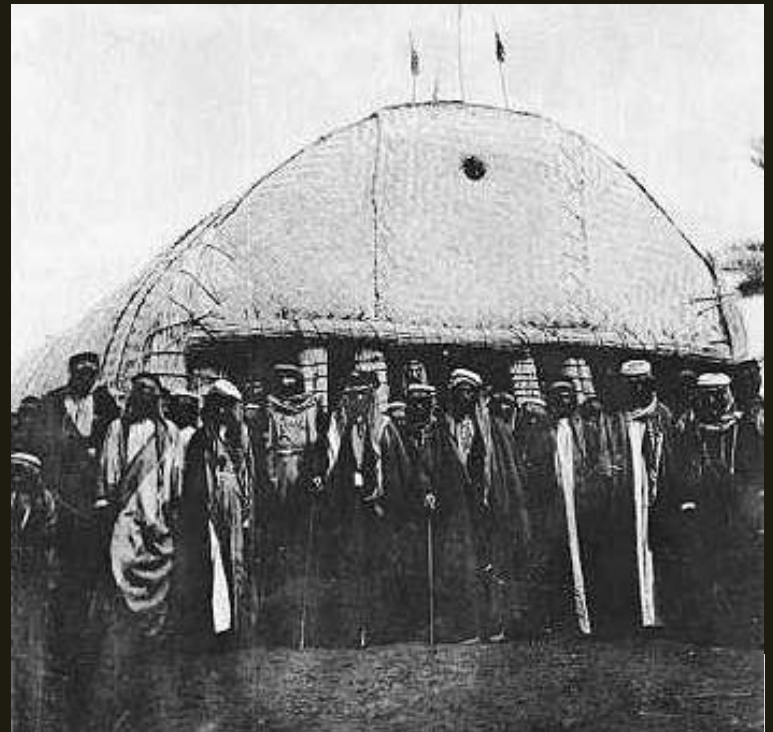
Nád-ház / Mudhif / Irak / A Madanok (Ma'dan, mocsári arab) lakó- és közösségi épülete

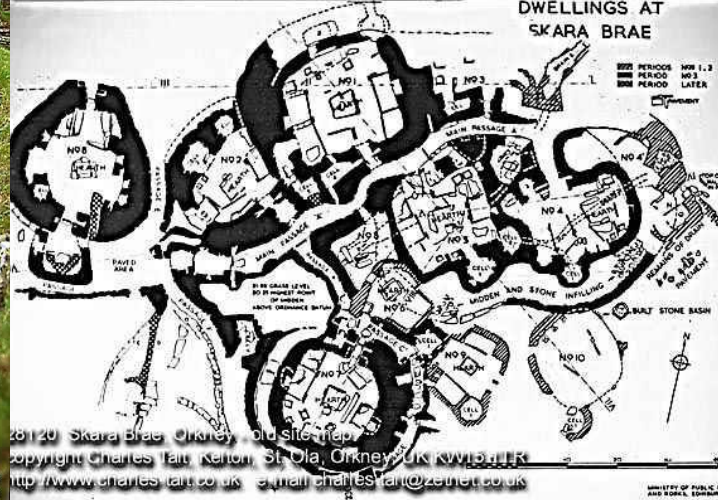
Mudhif-ok a történelemben
Babiloni mocsár-ábrázolás / 2 sumér ábrázolás (Kr.e. 2 évezred)

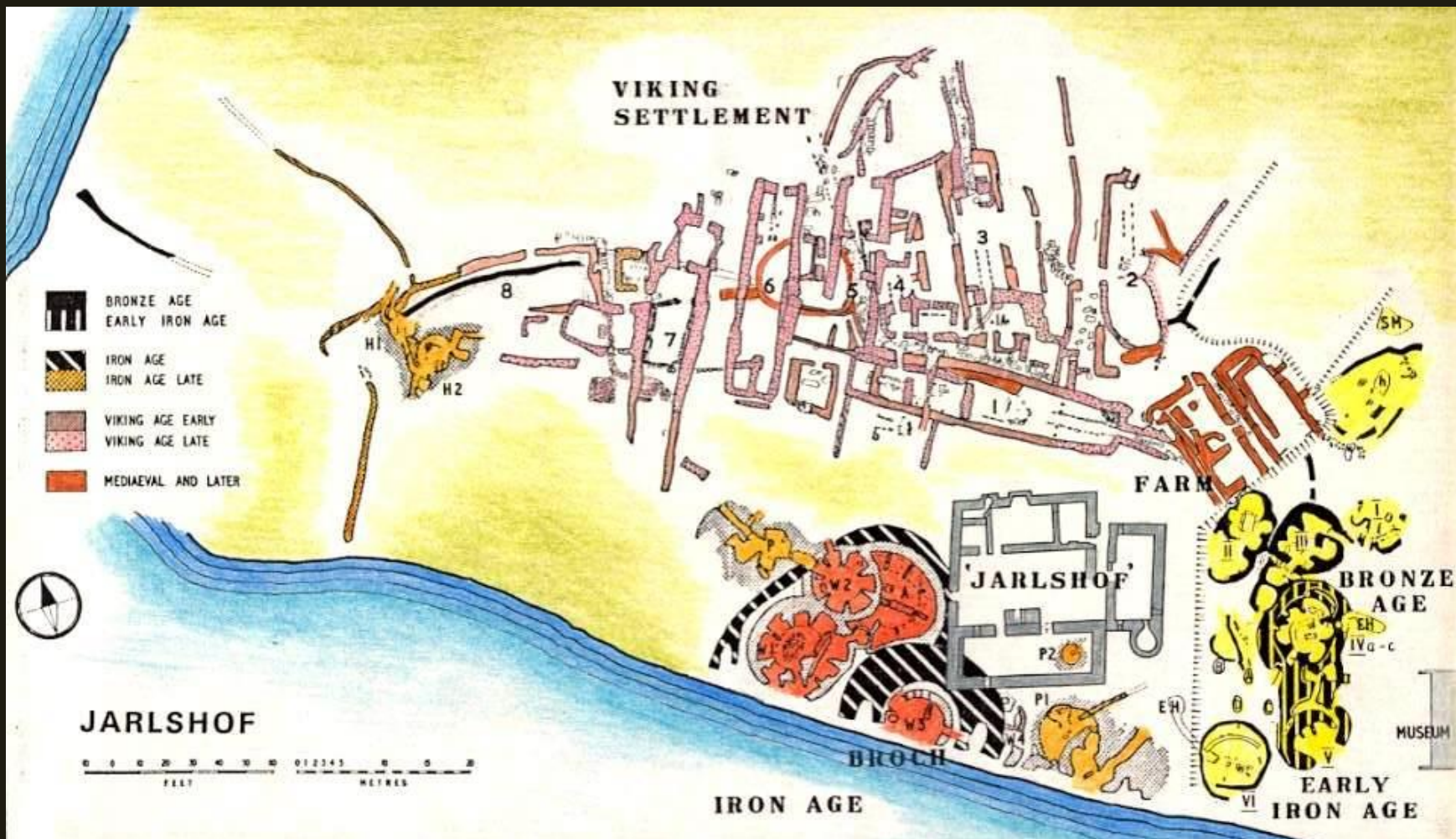
Abdul Wahid sejk mudhif-ja (1918)

6615 "The Street", Skara Brae, Orkney
copyright Charles Tait, Kelso, St. Ola, Orkney, UK KW15 1TR
<http://www.charles-tait.co.uk> e-mail: charles.tait@zetnet.co.uk

Jarlshof / Shetland szigetek / Skócia (Kr.e. 2500-IX. szd.)

Jarlshof / Shetland szigetek / Skócia (Kr.e. 2500-IX. szd.)

Jarlshof / Shetland szigetek / Skócia (Kr.e. 2500-IX. szd.)

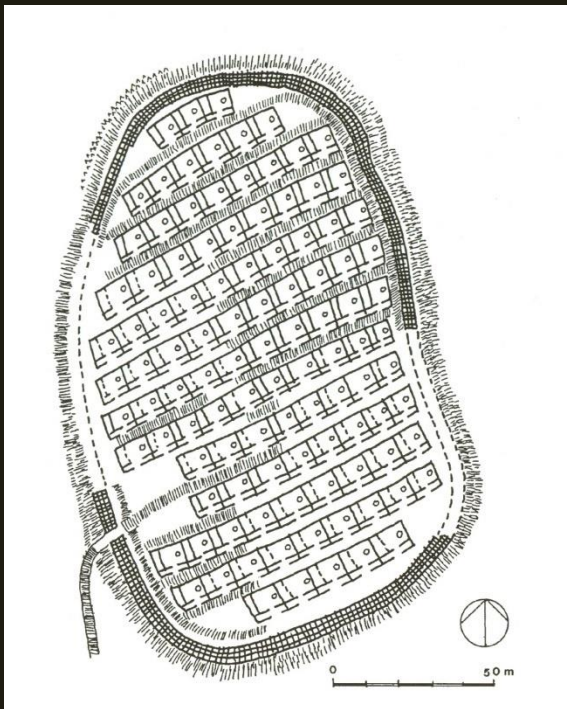

BISKUPIN ERŐDÍTETT VASKORI TELEPÜLÉS (LENGYELORSZÁG, Kr.e. 800-600)

BISKUPIN

1. PERIÓDUS: Kr.e. 800 k. 2. PERIÓDUS: Kr.e. 600 k. VÉDŐFAL: Kr.e. 700 k.
Periods: 1.: about 800 BC 2.: about 600 BC Rampart: about 700 BC

Crickley Hill / Gloucestershire (Kr.e. 600)

Castell Henlyss / Pembrokeshire / Wales

Flag Fen / Peterborough (5x1 km dorongút kb. 1 millió farönk felhasználásával, Kr.e. II. évezred)

New Barn Field / Dorchester

Butser Ancient Farm Petersfield / Hampshire (Butser Hill: 1970-1989, Butser: 1991-)

Tároló

Csirkeól

Woodbury ház / Britford / Salisbury / Wiltshire / 2008

Pimperne ház / Pimperne Down / Dorset / 1976

Moel y Gerddi / Wales

VÁROSOK A RÓMAI BIRODALOMBAN

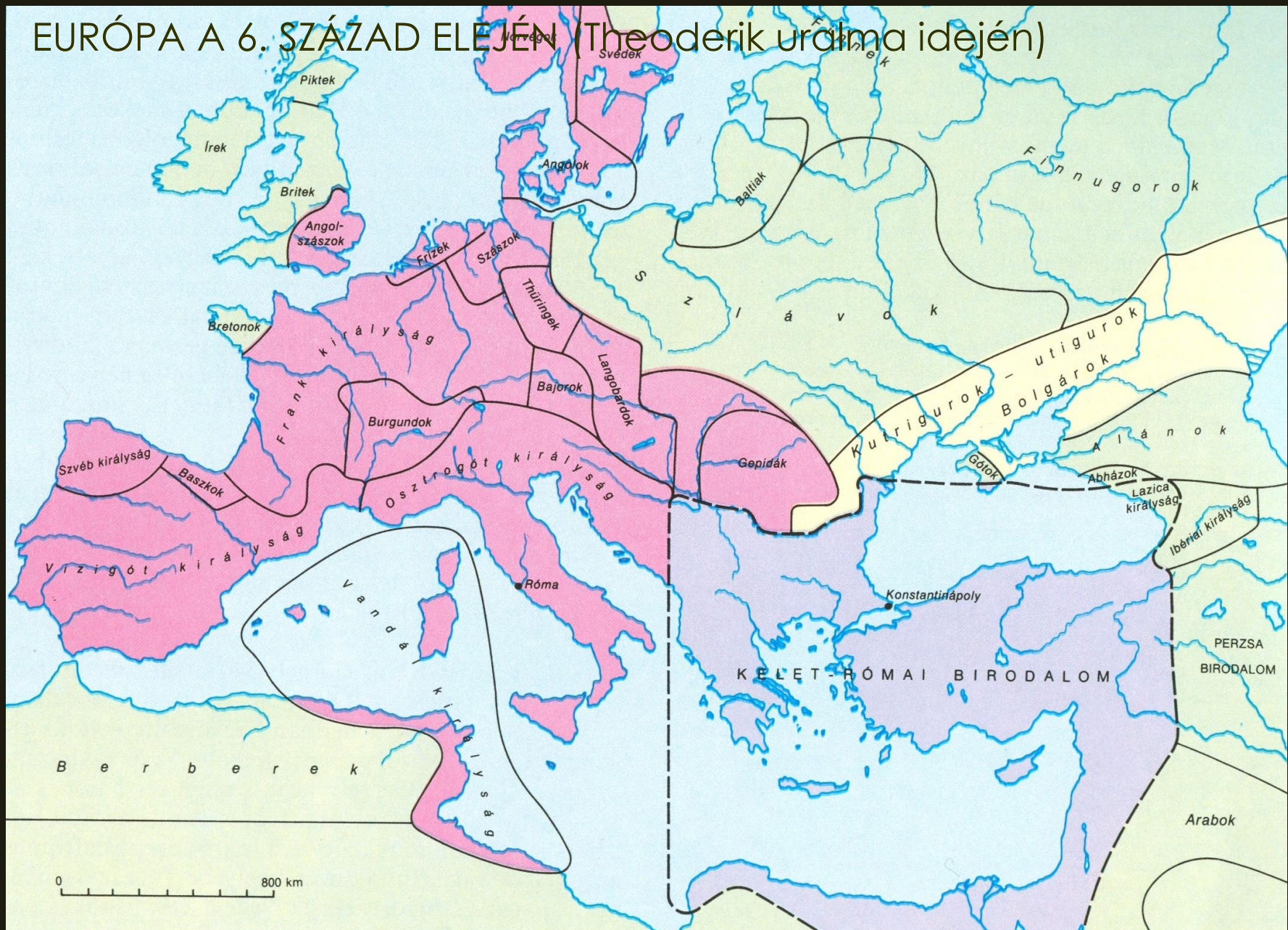
EURÓPA A 4. SZÁZADBAN

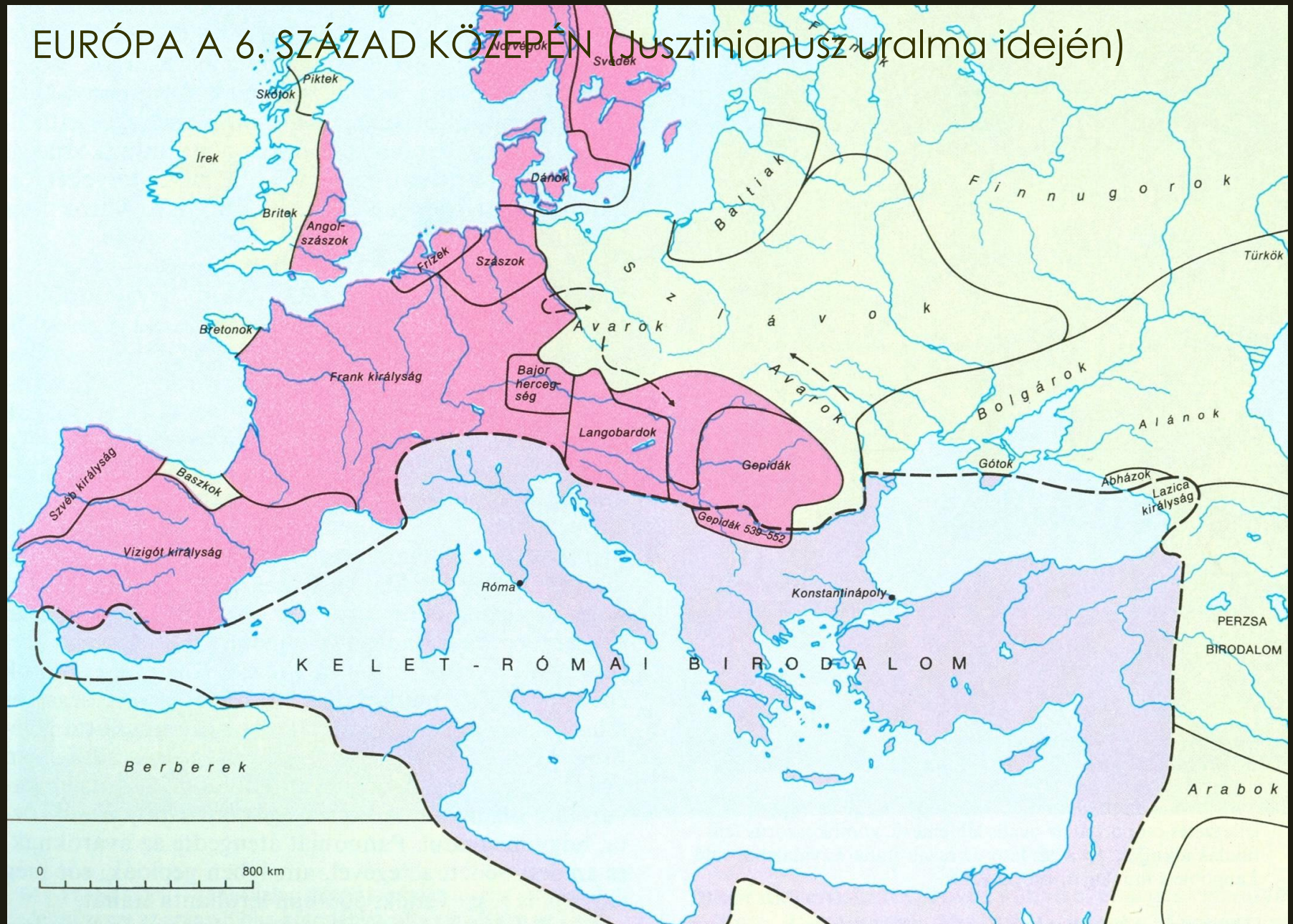
EURÓPA AZ 5. SZÁZAD 2. FELEBEN

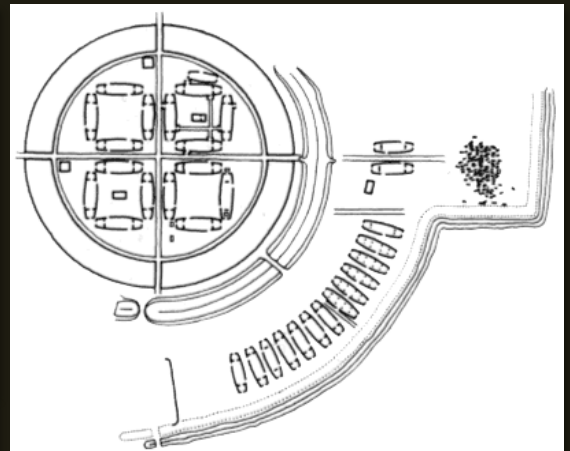
EURÓPA A 6. SZÁZAD ELEJÉN (Theoderik uralma idején)

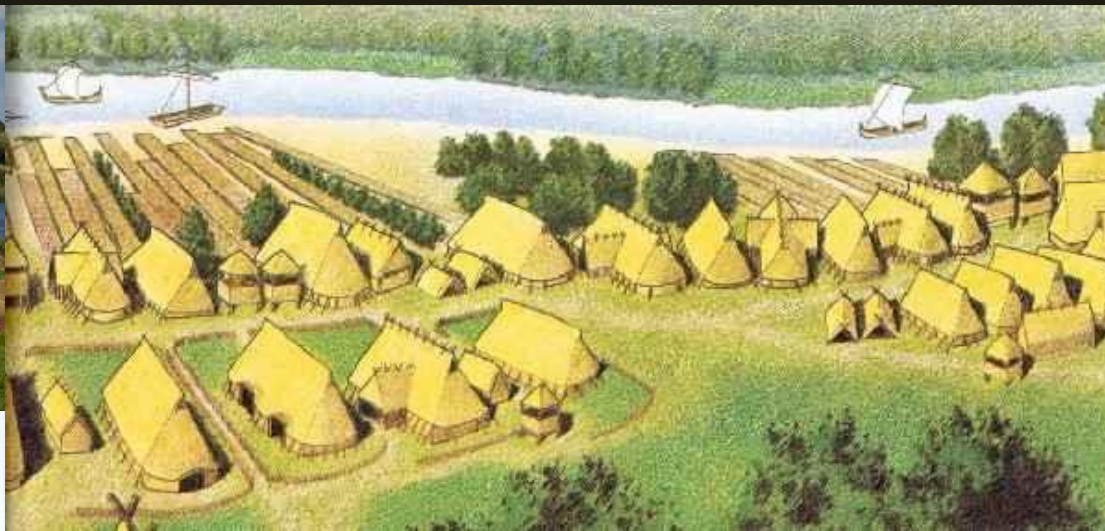
EURÓPA A 6. SZÁZAD KÖZEPÉN (Jusztinianusz uralma idején)

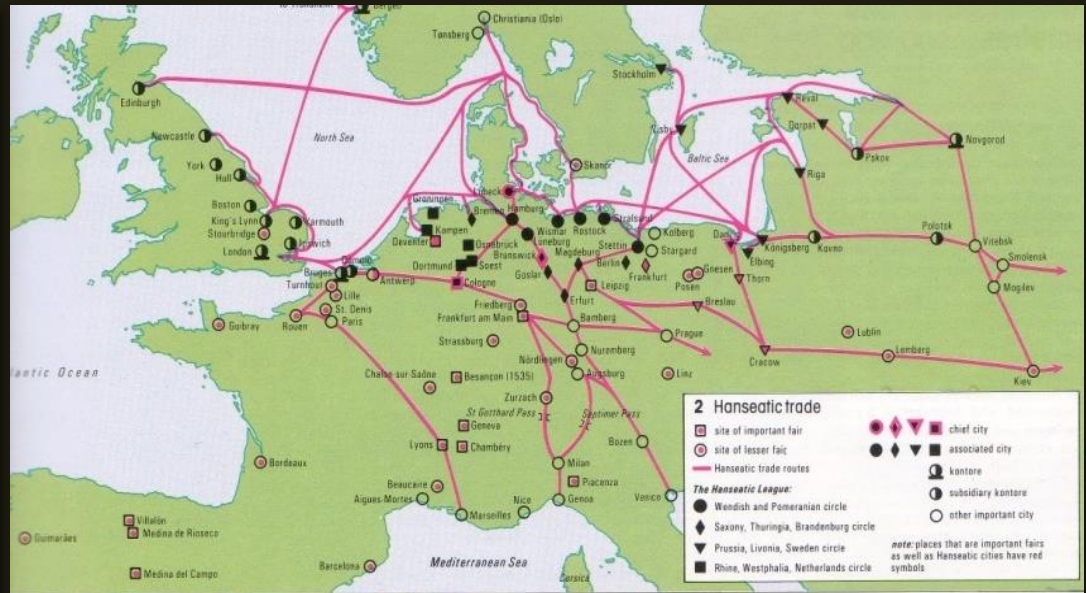
Trelleborg / viking település / Dánia / 9-10. szd.

Dorestad és Hedeby / fríz és viking kereskedőtelepek / Hollandia és Dánia / 9-10. szd.

[illegible]

LÜBECK A HANZA-SZÖVETSÉG KÖZPONTJA (ÚJRAALAPÍTVÁ: 1150 K. KIVÁLTSÁGOK: 1226)

AUTONÓMIA

KIVÁLTSÁG ↔ RENDTARTÁS

KÜLSŐ

BELSŐ

adományozza: kegyúr

elrendeli: polgárok választott testülete

cél: haszonszerzés

cél: belső béke biztosítása

forrás: más városok jogai

forrás: helyi szokások, hagyományok
kereskedelmi jog
más városok rendeletei

KIVÁLTSÁGOK:

VÁROSTÍPUSOK:

-**mezőváros** (oppidum)

szabadságjogokkal rendelkező, de földesúri alávetésben élő polgárok közössége

-püspöki (mező) város

kegyura a püspök

-**királyi (szabad) város**

szabadságjogokkal rendelkező város, kegyura a király

VÁROSI JOGOK: (Adományozza a kegyúr!)

Gazdasági jellegű:

-**vámmentesség** (korlátozott, illetve országos)

-**adómentesség** (időszakos, célzatos, végleges)

-adó fizetése egy összegben

-beszállásolás alóli mentesség (királyi kíséret, katonaság)

-katonaállítás megváltása

-**vásártartás** joga (lokális, illetve országos, akár évente többször)

-**árumegállító jog**

-**útkényszer**

-**mérföldjog**

Jogi jellegű:

-**szabad bíró- és tanácsválasztás (önrendelkezés)**

-saját (korlátozott) jogszolgáltatás

-**szabott fellebbezési út** (sz.kir.v.: király, illetve tárnokmester)

-egyéb joghatóságok alóli immunitás

Egyházi jellegű:

-**szabad plébánosválasztás**

Egyéb:

-**városhal építése**

RENDTARTÁS

Közzog:

- korábbi szokások, hagyományok rögzítése
- a polgárjog elnyerésének feltételei
- bíró, esküdt polgárok (magisztrátus) választása
- a városi kormányzat feladata, működése
- a jegyző és a hivatalnokok feladatai, működése
- a városhkönyv vezetése
- polgárjogot szerző személyek bevezetése a városhkönyvbe
- rendészeti ügyek
 - őrség, kapuőrség, toronyőrség, tűzőrség
- adó kivetése és behajtása
- a város intézményei
 - pecsét, városhfal, városhháza, piac(ok)
 - mészárszék, malom
- a város tulajdonai
 - földbirtok, szőlő, állattartás

Tulajdon jog:

- tulajdonnal való (korlátozott) szabad rendelkezés, adás-vétel (ingatlan-forgalom korlátozott!)
- örökség, gyámság, végrendelet

Szabályok a kézművesekről és a kereskedőkről:

- kereskedelem tisztasága
 - áru minősége, mérőeszközök
 - hitelessége
 - az áru mennyiségének korlátozása
- eladó-vevő viszony
- piaci rendtartás
 - mit, hol, hogyan
- bortermelés, borkimérés
 - kocsmáltatás, saját bor kimérése
 - háznál

Kötelmi jog:

- szerződések
- zálog, kölcsön
- bérleti díj, munkabér

Eljárásjog:

- peres felek jogai, köteleességei
- bizonyítás módjai
- bíró illetékességi köre
- fellebbezési út

Büntetőjog:

- tűzadon, rend, közerkölcs védelme
- tűzvédelem

VÁROSKÖNYV

KORAI JOGSZOLGÁLTATÁS, OKLEVÉLKIÁLLÍTÁS

(elsősorban jogbiztosító iratok)

- királyi kápolna
- királyi kancellária
- hiteles helyek
- megyei tisztségviselők, közjegyzők

VÁROSI JOGSZOLGÁLTATÁS

(jogbiztosító iratok és jogszabályok)

-város oklevele

PECSÉTHASZNÁLAT!

ingatlanátruházás esetén más
hatóságok oklevelei nem érvényesek

-város könyve

bizonyító ereje a város oklevelével
azonos
csak a jegyző vezetheti szenátorok
jelenlétében

VÁROSKÖNYV TARTALMA

- kiváltságok, kedvezmények másolata
- oklevelek másolata
- szokások, hagyományok
- szabályrendeletek
- tanácsi határozatok
- polgárjogi eskütétel
- bíróági ítéletek
- adólajstromok
- számadások
- végrendeletek
- árszabások
- magánjogi ügyletek
- tanúvallomások

VÁROSKÖNYVEK DIFFERENCIÁLÓDÁSA

- törvénykezési könyv
- polgárkönyv
- tanúvallatási jegyzőkönyv
- számadáskönyv
- magisztrátus jegyzőkönyve

SZÁSZ TÜKÖR

Fríz

- Északi tenger menti városok

Lübecki

- Keleti tenger menti városok, Hanza szövetség:
- Lübeck (1143)
- Hamburg (1190)
- Rostock (1218)
- Danzig (1240)

Halle-Magdeburgi

- Szászország

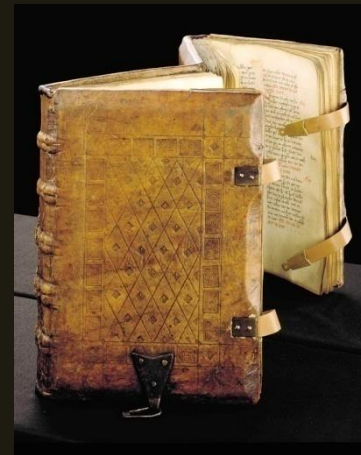
- Leitmeritz (Cseh)
- csehországi német városok egy része

- Iglau (Szilézia)
- Selmecbánya (1238)

- Besztercebánya (1255)

- Hibbe (1265)

- Teschen (Szilézia)
- Zsolna (1364-ig)
- Magdeburg (1188)
- Lőcse (1271)
- Késmárk (1269)
- Erdélyi szászok (1224)
- Szepességi szászok (1344, Zipser Willkür)
- Eperjes (1299-1374)
- Kisszeben (1377)
- Korpona
- Németlipcse (1263)
- Hibbe (1265)
- Dobsina (1326)
- Pelsőc (1328)
- Csetnek (1328)
- Zólyomlipcse (1330)
- Túrócszentmárton (1340)
- Zsolna (1370 után)

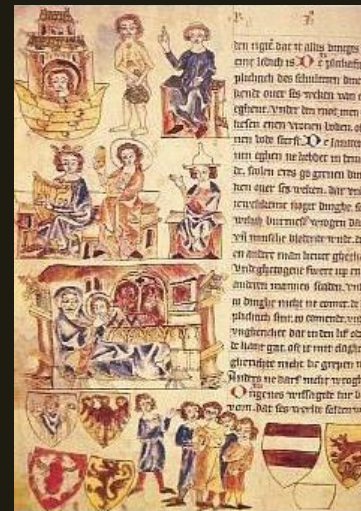

Sachsenspiegel (Duisburg, 1385)

Eike von Repgow (1180 k.-1233)

Sachsenspiegel (Oldenburg)

Sachsenspiegel (Heidelberg)

SVÁB TÜKÖR

Sváb

- Augsburg
- Ulm
- Stuttgart

Rajnai

- Köln

Frank

- Nürnberg

Bajor-osztrák

- Enns (1212)
- Bécs (1221)
- Buda (1244)

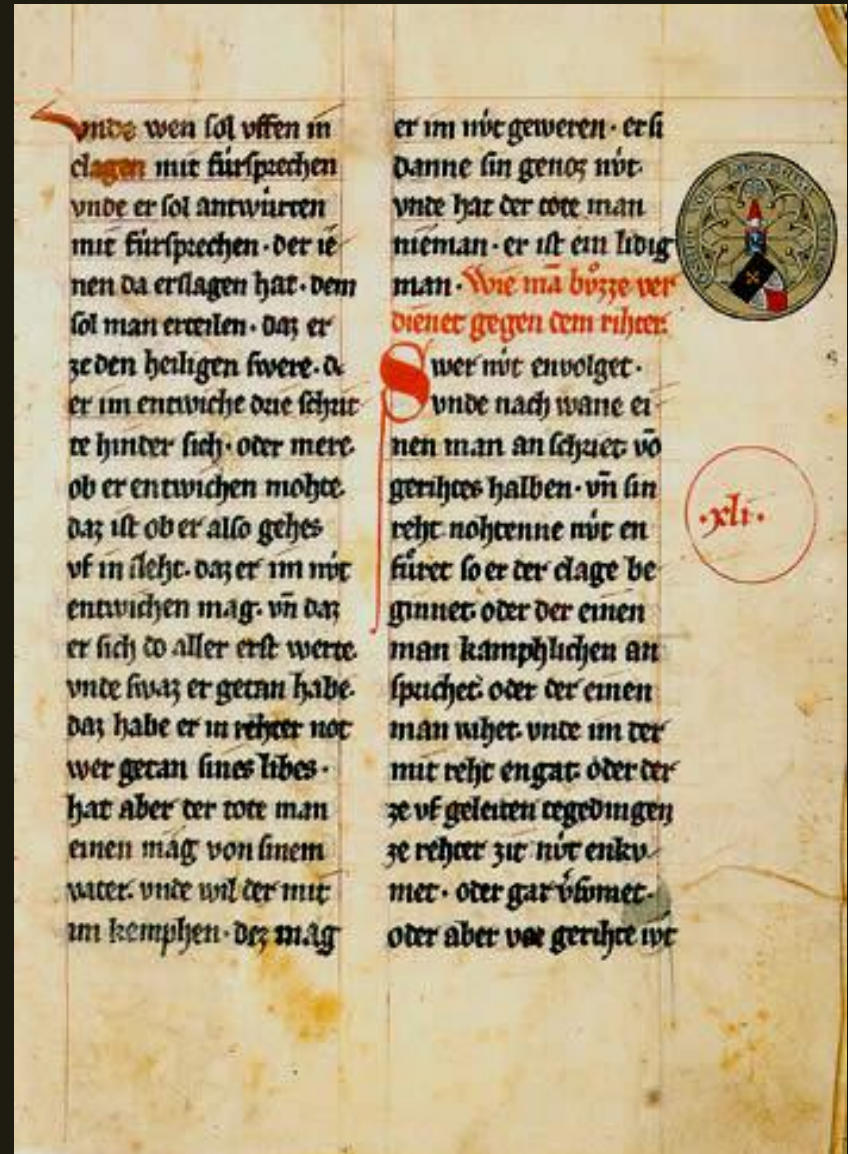
- Komárom (1265)

- Kassa (1347)

- Eperjes (1374)
 - Bátfia (1376)
- Debrecen (1405-1411)
- Pest (1482)
- Kisszeben (1405)
- Lubló (1405)
- Szeged (1436)
- Kolozsvár (1488)

- Pozsony (1291)

Schwabenspiegel (Freiburg, 1287)

JOGRENDSZEREK ÖSSZEFÜGGÉSEI

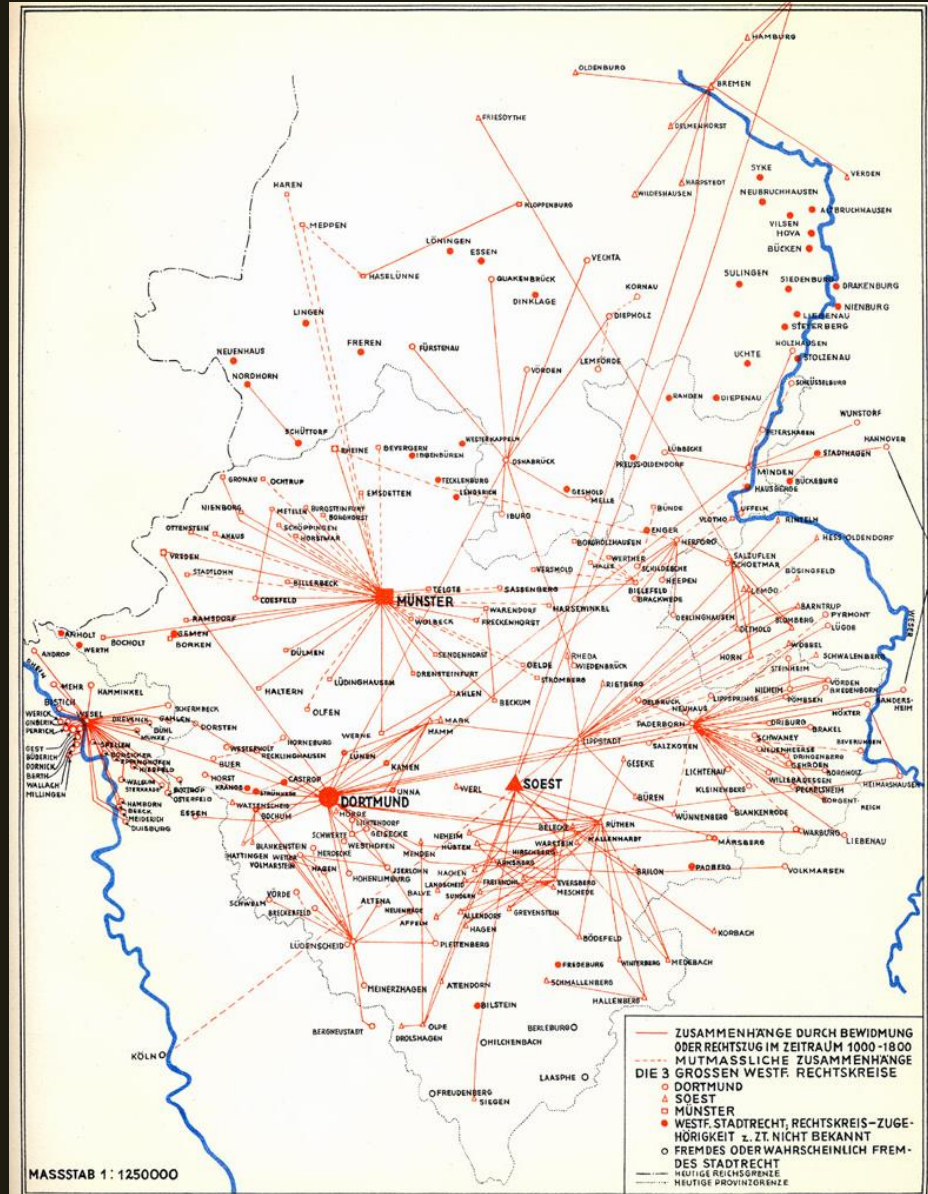
Városi jogok kapcsolatai Weszfálában

A Szász és a Sváb tükör kapcsolatai

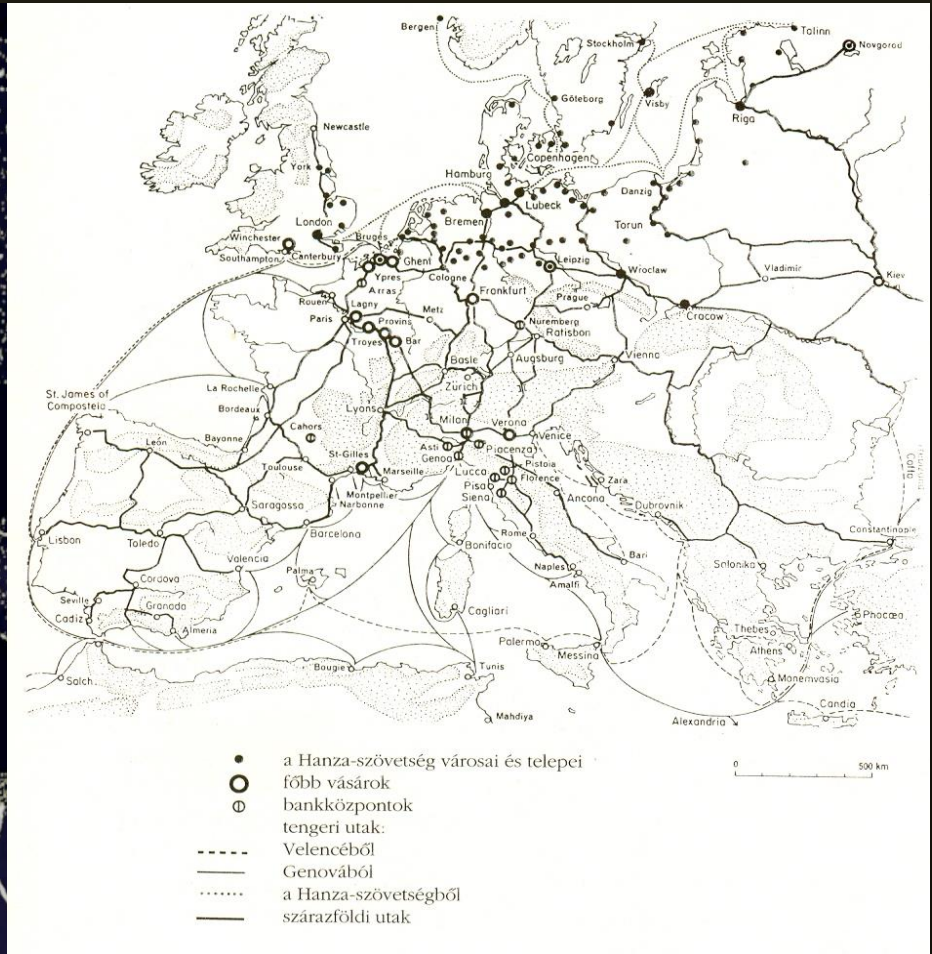
A Felső-Magyarországi városok jogrendszere

I. Éjszak-német jogcsalád.								
Sachsenspiegel.								
1. Halle-magdeburgi.	2. Lüneburgi.	3. Fries.						
A keleti tenger mellette- nek városai.			A északi tenger mel- lének városai.					
1. Szász- ország.	2. Osnabrück- ban Lötterken és „Cathar- uemet város- nak egy rész- e.”	3. Salzgitter vá- rosai.	4. Lengyel- ország városai.	5. Erdő- országok.	6. Korpona.	7. Szászország magyarországi a XV. század óta.	8. Szepesi jog (Zilper Willeh).	9. Magdeburgi jog- gal éltek.
1. Német-Lipce 1260.	2. Zsolna 1384.	3. Sze- pesi vá- rosok a XV. század óta.	4. Sze- pesi vá- rosok a XV. század óta.	5. Sze- pesi vá- rosok a XV. század óta.	6. Sze- pesi vá- rosok a XV. század óta.	7. Sze- pesi vá- rosok a XV. század óta.	8. Sze- pesi vá- rosok a XV. század óta.	9. Sze- pesi vá- rosok a XV. század óta.
II. Dél-német jogcsalád.								
Schwabenspiegel.								
1. Rajnai vá- rosok Köln jog- alapján.	2. Sváb jog- alapján.	3. Bajor-ost- rál jog- alapján.	4. Frank jog- alapján.	5. „Antistat- Hiero- politanus” a jeruzsálemi kirá- lyságon.	6. „Constitu- tio Regni Sic- ilie.”	7. „Ley de las Siete Partidas” Spanyol- országon.	8. „Ley de las Siete Partidas” Spanyol- országon.	9. „Ley de las Siete Partidas” Spanyol- országon.
1. Bonna 1213.	2. Hainburg 1214.	3. Iglau régi jog- alapján 1219-ben VI. Lajos hercegi nyerte.	4. Bácskai jog- alapján 1217.	5. Eger jog- alapján 1217.	6. Zala 1217.	7. Kassa 1217.	8. Zala 1217.	9. Eperjes 1217.
1. Cseh- ország.	2. Morviország és Salzb- urg városai.	3. Selmeczbánya (IV. Béla- kapja).	4. Bácskai jog- alapján 1217.	5. Eger jog- alapján 1217.	6. Zala 1217.	7. Kassa 1217.	8. Zala 1217.	9. Eperjes 1217.
1. Alsó magyarországi vá- rosok.	2. Felső magyarországi (szepesi) városok 1225. óta.	3. Alsó magyarországi vá- rosok.	4. Felső magyarországi (szepesi) városok 1225. óta.	5. Alsó magyarországi vá- rosok.	6. Felső magyarországi (szepesi) városok 1225. óta.	7. Alsó magyarországi vá- rosok.	8. Felső magyarországi (szepesi) városok 1225. óta.	9. Alsó magyarországi vá- rosok.

I. Buda jogát (1244-ben nyerte) átvették:			II. Selmeczbánya jogát (IV. Béla megerősítő) átvették a felső magyarországi bányavárosok és Német-Lipce 1260-ban.		
1. Komárom 1265.	2. Kassa 1347.	3. Zsolna 1357.	1. Sze- pesi vá- rosok a XV. század óta.	2. Kis-Sze- pesi vá- rosok a XV. század óta.	3. Nagy- Sáros.
4. Bártfa 1370.	5. Lubló, Kis- Szeben 1405.	6. Eperjes 1374.	1. A XVI. szepesi város a XV-ik század óta.	2. A XVI-ik század óta Lőcse, Kézsmárk, majd a többi éjszakkéleti sz. kir. városok.	
III. Szász joggal éltek:					
1. Korpona, ettől 1. Német-Lipce 1260.	2. Bányavárosok a XV-ik század óta.	3. Szepesi jog, ezzel éltek:	4. Magdeburgi joggal éltek:		
2. Zsolna 1384.		1. Szepesi városok a 1377. település óta.	2. Kis-Sze- pesi vá- rosok a XV. század óta.		
		3. Nagy- Sáros.			

VÁROSHÁLÓZAT NAPJAINKBAN, ILLETVE A 11-13. SZÁZADBAN

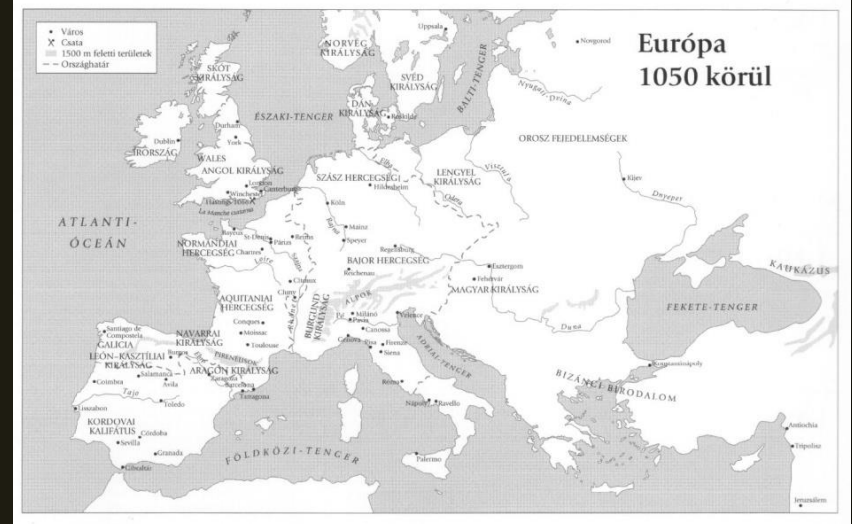
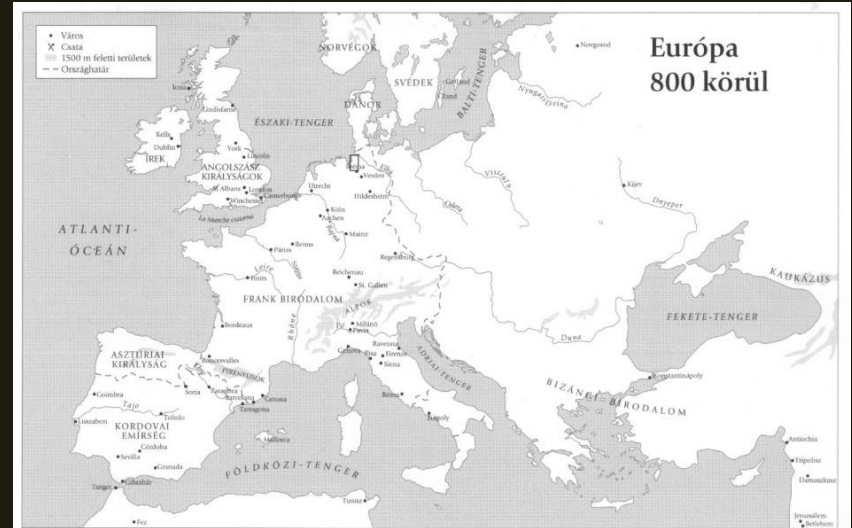
EURÓPA NÉPESSÉGE

Európa népessége:

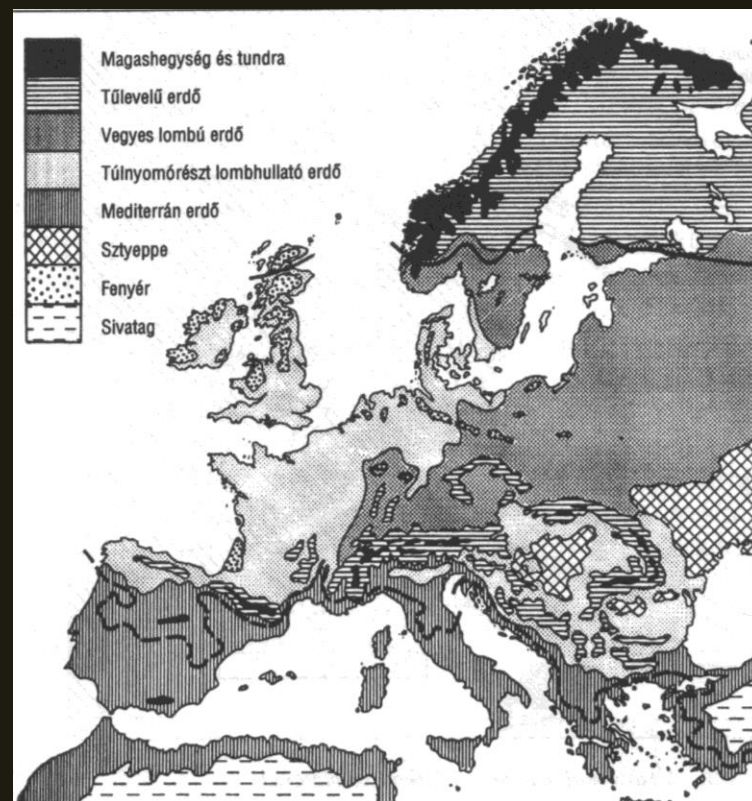
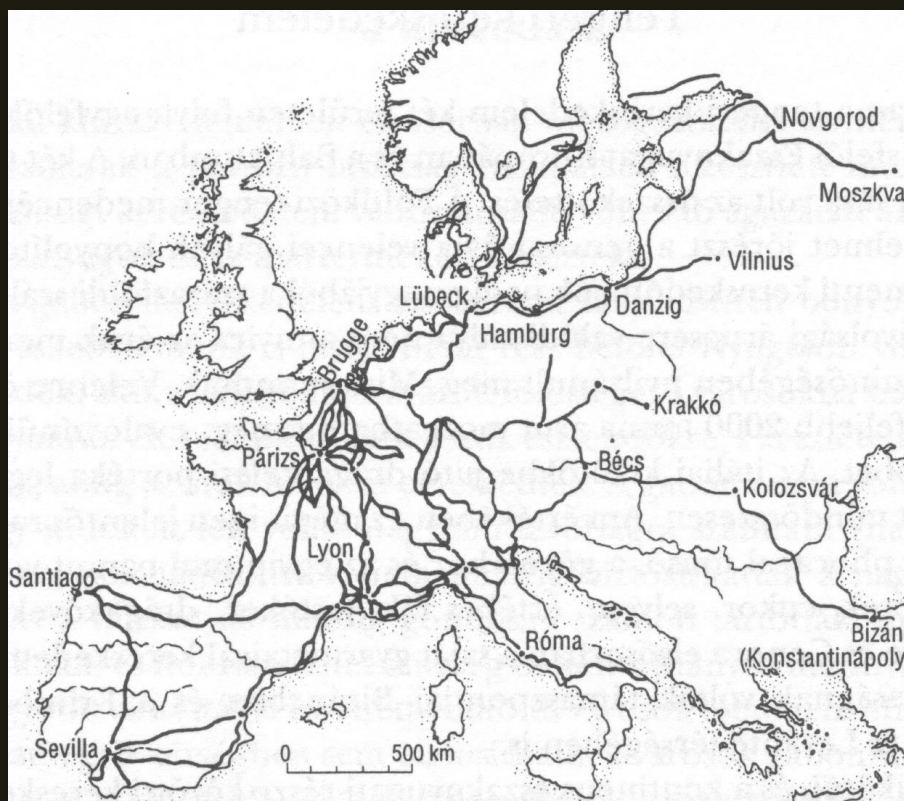
2. században	36 millió
7. században	26 millió
14. században	79 millió
15. században	60 millió

Kárpát-medence népessége:

9. században	1,5 millió
15. században	5,5 millió

A KORA-KÖZÉPKORI EURÓPA ERDŐSÜLTSEGE

ERDŐÍRTÁSOK

